

ÚJ KÉP

2007.

december

Pedagógusok és szülők folyóirata
XI. évfolyam 10. szám,
2007. december

Szerkesztőbizottság
/članovi uredništva:

Bori Mária, dr. Gábrity Molnár Irén, Hajnal Jenő magiszter, dr. Hózsá Éva (irodalmi szerkesztő/knjževni urednik), dr. Illés Tibor (Eötvös Loránd Tudományegyetem), dr. Péics Hajnalka, Soós Edit (felelős szerkesztő/odgovorni urednik), Szálas Tímea (szerkesztő/urednik), dr. Szőke Anna, dr. Zsolnai Anikó (Szegedi Tudományegyetem), Beszédes István (műszaki és művészeti szerkesztő/tehnički i umetnički urednik).

A laptanács tagjai/Savet lista:

Miskolczi József (elnök), dr. Bányai János, dr. Pintér János (alelnökök), Grgo Francišković, dr. Horváth Mátyás, Kucsera Géza, dr. Losoncz Alpár, Ninkov Irén, Pető István, Priboj Potrebić Vesna, dr. Szöllősy Vágó László, Varjú Potrebić Tatjana, dr. Zolnai Albert.

Lektor: Bálint Irén.

Rezümé/Rezime:

Tiberije Kopilović, Szálas Tímea.

Szerkesztőség/Uredništvo:

24000 Subotica, Age Mamužića

13/II., tel./fax: (024) 554-184,

e-mail: ujkep@tippnet.co.yu.

Kiadó/Izdavač:

Vajdasági Módszertani Központ
Szabadka, Vojvodanski centar za metodiku Subotica.

Elnök/Predsednik: Soós Mihály.

Készült/Štampa: Grafoprodukt,
Szabadka/Subotica.

Az Új Kép az interneten:

www.ujkep.net

www.ujkep.tippnet.co.yu

Tartalom

Soós Edit: Az Új Kép első tíz évének leltárához	3
<i>Karácsony 2007</i>	
Móricz Árpád: Vissza Miatyánk...	5
Beszédes Valéria: A karácsonyi ünnepkör szimbólumai	7
<i>Tantárgyháló 2008</i>	11
<i>Tanulmányok, kutatások</i>	
Dr. Mészáros Széchényi Katalin: A XXI. század egyik „réme”: a szén-dioxid	12
Bálics Jutka: Egy kutatás eredményei a magyar ajkú óvodások szerb nyelvű kommunikációs szintjének vizsgálatáról	23
<i>Hivatásunk eszköztárából</i>	
Dr. Takács Márta: Dr. Péics Hajnalka, Rozsnyik Andrea: Magyar-angol-szerb matematikai szótár	33
Dr. Czékus Géza: Hitoktatás és biológia-tanítás – biológia-tanítás és hitoktatás	35
Kohajda Gizella: Landeskunde-Weihnachten	41
Besnyi Szabolcs: Karácsonyi csoportjáték az iskolában	47
Námesztovszki Zsolt: A PowerPoint 2003 alkalmazása az oktatásban III. rész	50
Dr. Nanszákné Cserfalvi Ilona: A civil szervezetek szerepe a környezeti nevelésben	63
<i>Testi-lelki egészségünk</i>	
Dr. Sági Zoltán: A gyermek megalázása, gyengeségének megvetése – és a következmények	66
Dr. Magyar Lóránt: Szemben a depresszióval	68
<i>A Tanítóképző Kar hallgatóinak tollából</i>	
Buckó Beatrix: Tehetséggondozás – Különleges bánásmódot igénylő gyerekek	72
<i>Hírkosár</i>	76
<i>Contents and Summary</i>	78
<i>Számunk szerzői</i>	80

Egyes szám. Ára 100 dinár.

U svom trećem nastavku primena Power Point 2003 u nastavi autor iscrpno prezentira brojne detalje onih mogućnosti koje u sebi sadrži ovaj program. Tu su instalacije projektovanja, animacije sa brojnim mogućnostima i usmerenjima, zatim štelovanje efekata, skrivanje ikone, fiksiranje pratećih tekstova i dr. Prezentacija za pokretne slike sa detaljima može mnogo pomoći operativnom korisniku da obogati prezentaciju i učini je dinamičnom. Tu treba istaći nastojanje autora da na razumljiv način prezentira način uvećanja sadržaja na ekranu čime se daje posebna upečatljivost posmatračima.

A PowerPoint 2003 alkalmazása az oktatásban

III. rész

Námesztovszki Zsolt

VETÍTÉSI BEÁLLÍTÁSOK

A diavetítés beállításait a **Diavetítés** menü **Vetítési beállítások** parancsával megjeleníthető párbeszéd panelen adjuk meg (**Slide Show > Set Up Show**). Ez a párbeszéd panel jelenik meg akkor is, ha a SHIFT billentyű nyomva tartása közben kattintunk a **Diavetítés** nézetválasztó gombra.

A **Bemutató típusa (Show type)** csoportban három különböző vetítési mód közül választhatunk.

Alapesetben a **Bemutató élőlőszó mellett (Presented by a speaker)** opciót használjuk, mely teljes képernyős vetítést tesz lehetővé az általunk megadott időzítésnek megfelelő lejátszással. A leggyakrabban használt vetítési mód, teljes képernyős vetítést tesz lehetővé, egy előadó irányítása mellett. Ezt a módszert használjuk ha a bemutatót nagyobb képernyőn szeretnénk kivetíteni, előadások, konferenciák alkalmával.

Az **Irányított bemutató (Browsed by an individual)** opció választása esetén a bemutató egy ablakban kerül lejátszásra, melyhez külön eszköztár és menüsor tartozik (diák másolása, szerkesztése, nyomtatása). Ezt az opciót előadó nélküli bemutató vetítésére használhatjuk. Az előadás közönsége maga vezérelheti a bemutatót, amelyhez gördítősávot is megjeleníthetünk (**Show scrollbar**). Ezt a módszert akkor használjuk, ha a bemutatónkat kisebb képernyőn futtatjuk (hálózaton, felhasználók saját képernyőjükön tekintik meg

a felhasználók). A gördítősáv segítségével tudunk haladni diáról-diára, és egyidejűleg másik programot is nyitva tarthatunk.

A **Kirakati bemutató (Browsed at a kiosk)** opcióval a bemutató egy önállóan futó, állandóan ismétlődő bemutatóként kerül lejátszásra. Akkor célszerű használni, ha a számítógépet egy kirakatban vagy elárúsítóhelyen felügyelet nélkül hagyjuk.

A **Kockák (Show slides)** csoportban meghatározhatjuk, mely képkockák kerüljenek lejátszásra. Ezt a részt akkor használhatjuk, ha a prezentáció egy részét szeretnénk csak bemutatni. Be tudjuk állítani az első (**From**) és az utolsó (**To**) kivetítésre kerülő diát. A **Minden kocka (All)** beállításnál az összes dia bemutatásra kerül.

A diák egyéni sorrendben történő lejátszásához a kívánt sorrendet a **Diavetítés** menü **Egyéni diasorok** parancsával állíthatjuk össze (**Slide Show > Custom Shows**).

A **Továbbítás (Advance slides)** csoportban beállíthatjuk, hogy a képkockákat a vetítés során saját kezűleg továbbítsuk (**Manually**) vagy az előre megadott időzítés alapján automatikusan játszódjanak le (**Using timings, if present**).

Az **Ismétlés az ESC lenyomásáig (Loop continuously until 'Esc')** jelölőnégyzet bekapcsolásával a bemutató automatikusan addig ismétlődik, amíg az ESC billentyűvel a vetítést meg nem szakítjuk. Ez az opció kirakati bemutató választása esetén kötelezően bekapcsolódik.

A **Kísérőszöveg nélkül (Show without narration)** jelölőnégyzet beállításával a bemutató kísérőszöveg nélkül fut le (amelyet esetleg előbb rögzítettünk).

Az **Animáció nélkül (Show without animation)** jelölőnégyzet bekapcsolása esetén a diákon beállított animációk nem kerülnek lejátszásra, az egyes diák úgy jelennek meg, mintha az animációk lejátszásra kerültek volna.

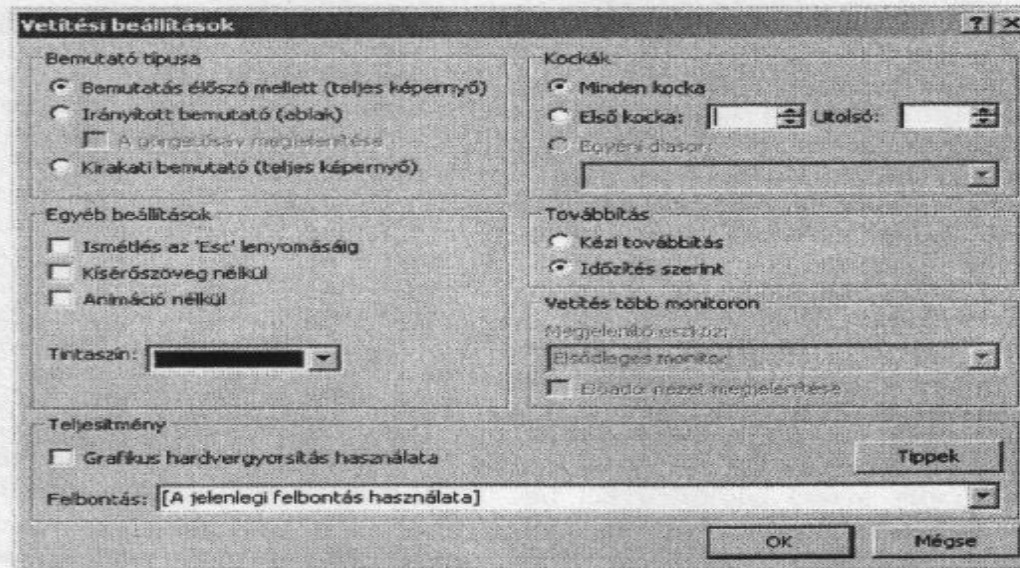
Ha a **Bemutató előszó** mellett opciót választottuk, a bemutató során lehetőségünk van a diákra rajzolni. A **Tintaszín (Pen color)** legördülő lista segítségével az ehhez használt tinta színét állíthatjuk be.

A **Megjelenítő eszköz (Display slide show on)** legördülő listában egy második monitor beállítására is lehetőségünk van. Így az egyik monitoron az előadó az

eladáshoz tartozó segítő információkat (a jegyzeteket, az előadás diáinak kicsinyített képét) láthat, míg a második monitoron teljes képernyőn vetíti a bemutatót. Ennek a lehetőségnek a használatához Windows 98 vagy újabb Windows operációs rendszerre, és a két monitor használatát lehetővé tevő hardverre van szükség (laptop képernyője + projektor).

FELADATOK

1. Próbáljuk ki a három különböző vetítési módot, figyeljük meg a különbségeket a vetítés közben!
2. A tintaszín kiválasztása után rajzoljunk a diára vetítés közben!
3. Jelenítsük meg a bemutató egy meghatározott részét (például 4-6 dia)!

21. kép. A vetítési beállításokat tartalmazó panel

Áttünések beállítása

Előadásunkat látványosabbá tehetjük a diákon megjelenő feliratok, képek animálásával, különféle áttünési hatások beállításával. A megfelelően alkalmazott animációk vagy áttünések nemcsak érdekesebbé tehetik előadásunkat, de segíthetnek mondandónk főbb részeinek kiemelésében is.

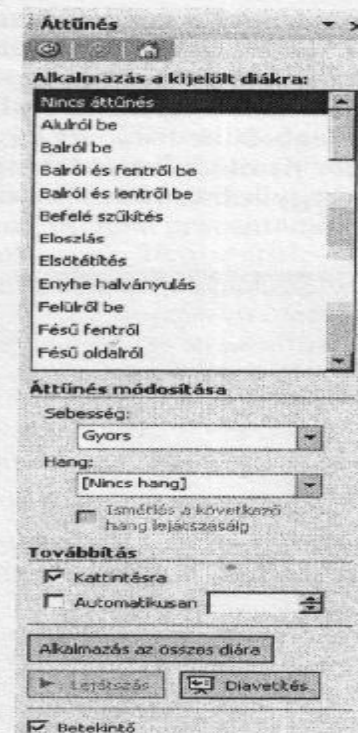
Az áttűnés a diaváltás során az egyik diaképből a másik diaképbe való átmenet.

Az **Áttűnés** munkaablak a **Diavetítés** menü **Áttűnés** parancsával (**Slide Show > Slide Transition**) vagy a munkaablak lenyíló menüjének segítségével jeleníthető meg. A kijelölt diák megjelenésekor alkalmazandó hatást az **Áttűnés** (**Slide Transition**) munkaablakban, az **Alkalmazás a kijelölt diákra** (**Apply to selected slide**) listában választhatjuk ki.

Az áttűnés sebességét a **Sebesség** (**Speed**) listában a **Lassú**, **Közepes** vagy **Gyors** (**Slow**, **Medium**, **Fast**) opciók valamelyikének kiválasztásával szabályozhatjuk. A **Hang** (**Sound**) listában az áttűnéskor megszólaló hangot rendelhetünk a diához. Itt beállíthatjuk azt is, hogy a hang folyamatosan ismétlődjön a következő hang (**Loop until next sound**) vagy dia megjelenéséig.

A **Továbbítás** (**Advance slide**) csoportban meghatározhatjuk, hogy a képváltás a felhasználó kezdeményezésére vagy automatikusan történjen. A **Kattintásra** (**On mouse click**) jelölőnégyzet bekapcsolt állapotában a felhasználó bármikor a következő diára léphet. Az **Automatikus** (**Automatically after**) jelölőnégyzet bekapcsolása esetén a PowerPoint a megadott idő elteltével automatikusan átvált a következő diára.

Minden diaváltáshoz eltérő áttűnést adhatunk meg, de ha az egyik diához beállított áttűnést az összes többi diaképváltásnál is alkalmazni szeretnénk, akkor kattintsunk az **Alkalmazás az összes diára** (**Apply to All Slides**) gombra. A beállított áttűnési módot az ikonra vagy a **Lejátszás** (**Play**) gombra kattintva tekinthetjük meg. A **Betekintő** (**AutoPreview**) jelölőnégyzet segítségével engedélyezzük a kiválasztott áttűnés automatikus bemutatását a Dia ablaktáblán.

22. kép. Áttünések beállításai a munkaablakban

FELADATOK

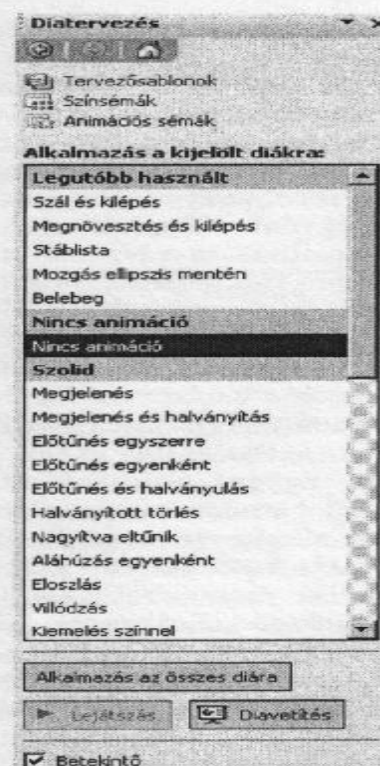
1. Rendeljünk tetszőleges áttünéseket az elkészített diákhoz!
2. Rendeljünk automatikus továbbítást a diánkhöz (45 másodperc)!

Animálás

Animálási sémák

Egy dián lévő szöveg alapesetben egyszerre jelenik meg. Gyakran azonban arra van szükségünk, hogy egy felsorolás elemei csak egymás után jelenjenek meg. Animációnak nevezzük a diák egyes elemeinek lejátszás során történő mozgását, illetve fokozatos megjelenítését. Ajánlatos kipróbálni az animációkat, hiszen az egyszerű beúszástól, a gépirásos, a beeső, az elforduló, a fényképezőgép-szerű megjelenítéseken át, a legkülönbébb speciális megjelenítésig sokféle animációt választhatunk. Az animációkat hanghatások is kísérhetik. A PowerPoint messzemenően támogatja ezt a lehetőséget, hiszen nemcsak animálni tudjuk a diákon található objektumainkat, hanem időzíteni is.

A listát legegyszerűbben a **Diavetítés** menü **Animálási sémák** parancsával (Slide Show > Animation Schemes) jeleníthetjük meg. A munkaablak **Alkalmazás a kijelölt diákra** (Apply to selected slides) lista megfelelő elemére klikkelve választjuk ki animációs sémát. **Alkalmazás az összes diára** (Apply to All Slides) gombra kattintva a kiválasztott animációt a teljes előadásra is beállíthatjuk.

23. kép. Animációs sémák a munkaablakban

Ha a munkaablak alján látható **Betekintő** (AutoPreview) jelölőnégyzet be van kapcsolva, a PowerPoint azonnal megmutatja a kiválasztott animációt. A diához rendelt animációt később is megtekinthetjük a dia kiválasztása után a **Lejátszás** (Play) gombra kattintva. Az animációs hatást tartalmazó diákat a dia alatt látható ikon jelöli.

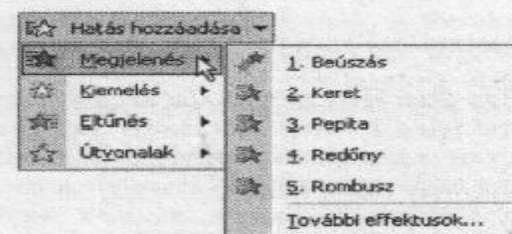
Az animáció megszüntetéséhez rendeljük a diához az **Alkalmazás a kijelölt diákra** lista **Nincs animáció** (No Animation) elemét.

Egyéni animációk

A PowerPointban lehetőségünk van a diák egy-egy (vagy az összes) eleméhez a többitől eltérő, testreszabott animációs hatást rendelni, illetve az elemek animálásának sorrendjét meghatározni. Ezt nevezzük egyéni animációnak. Egyéni animáció beállítására a Normál megjelenítés nézetben van lehetőségünk.

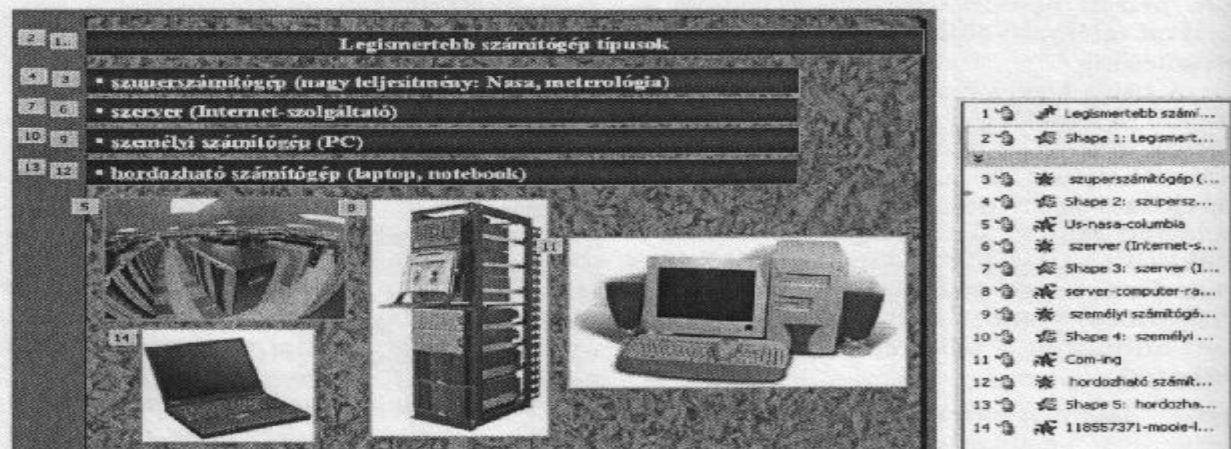
Egy dia egy vagy több kijelölt eleméhez (azok kijelölése után) az **Egyéni animáció** munkablakban rendelhetünk animációs hatást. Az **Egyéni animáció** munkablak megjelenítéséhez kattintsunk a **Diavetítés** menü vagy a gyorsmenü **Egyéni animáció (Custom Animation)** parancsára. Az elem megjelenésekor alkalmazott animációs hatásokat a **Hatás hozzáadása (Add Effect)** gomb lenyíló menüjéből választhatjuk ki. A **Megjelenés (Entrance)**, **Kiemelés (Emphasis)** és **Eltűnés (Exit)** almenük parancsai segítségével az elemek megjelenítéséhez, kiemeléséhez, illetve eltűnéséhez

használt effektusokat állíthatunk be. Az **Útvonalak (Motion Paths)** almenü parancsai segítségével az objektumot egy meghatározott útvonalon mozgathatjuk. A **További effektusok (More Effects)** parancs segítségével megjeleníthető párbeszéd panelen további animációs hatások közül választhatunk.

24. kép. A hatások csoportosítása

Az animációkat még jóváhagyás előtt megtekinthetjük, ha bekapcsoljuk a **Hatás megtekintése (AutoPreview)** jelölőnégyzetet. A **Hatás hozzáadása** gomb segítségével elérhető hatások egy része csak meghatározott objektumok esetén alkal-

mazható. Azon elemek mellett, amelyekhez animációs hatást rendelünk egy az animáció sorrendjét jelző sorszám jelenik meg a dián. Az animált elemek listája a munkaablakban is megjelenik. Egy-egy objektumhoz tetszőleges számú animációs hatást rendelhetünk. Új animációs hatás hozzáadásához az objektumot mindig a dián kell kijelölnünk. Ezután a már megismert módon válasszuk ki a megfelelő hatást a **Hatás hozzáadása** gomb segítségével (meghatározhatjuk a szöveg megjelenési animációját, eltűnését stb.).

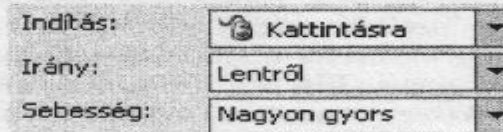
A munkaablakban megjelenik az animáció fajtája (a szövegmező tartalma) és az, hogy az animáció milyen eseményre indul el (egérekattintás, automatikus, időzített).

Az animáció sorrendjének módosításához jelöljük ki a munkaablakban látható lista megfelelő elemét, majd kattintunk a lista alatt található **Átrendezés (Re-Order)** gombok valamelyikére. Az animáció sorrendjét a Fogd és vidd módszerrel is módosíthatjuk.

Egy animációs hatás módosításához jelöljük ki azt a munkaablakban. Ekkor a **Hatás hozzáadása** gomb **Módosítás (Change)** gombbá változik. A **Módosítás** gomb segítségével a kijelölt animációt másikkra cserélhetjük.

A munkaablakban, ha kijelöljük az animációt, akkor a **Módosítás (Modify)** csoport válik láthatóvá. A **Módosítás** csoportban a kiválasztott objektumhoz rendelt animáció különféle, a lejátszással kapcsolatos változtatásokat eszközölhetünk. Az **Indítás (Start)** mezőben a következő választási lehetőségeink vannak: **Kattintásra indul (On Click)**: a kijelölt animáció a vetítés során egérekattintás

a listán előtte álló objektum animációjával egyidőben indul el. **Az előtte lévő után indul (After Previous)** meghatározott idő után automatikusan, az előtte lévő animáció lejátszása után indul. Ebben a csoportban változtathatjuk meg még a mozgatus **Irányát (Direction)** és **Sebességét (Speed)**.

26. kép. Az animálásra vonatkozó utasítások a munkaablakban

Az animációs hatással kapcsolatos további beállításokat a gyorsmenü **Effektus beállításai (Effect Options)** parancsának segítségével megjeleníthető panelen adhatjuk meg (a panel elérhető úgy is, ha a munkaablakban az animációra duplán klikkelünk). A panel neve és tartalma a kiválasztott animációs hatástól függően eltérő lehet.

A **Beállítások (Settings)** csoportban a kiválasztott animációs hatásra jellemző tulajdonságokat állíthatunk be (animációnként más).

A **Hang (Sound)** legördülő lista segítségével tetszőleges hanghatást rendelhetünk a kiválasztott elemhez. A lista elején található a PowerPoint által felkínált lehetőségek (beépített). Az utolsó menüpont az **Egyéni hang (Other Sound)** segítségével a háttértárunkról tudunk hangot hozzárendelni az animációnkhoz (wav kiterjesztésű fájlokat tudunk használni). A hangkíséret segíthet mondanivalójának kihangsúlyozásában és a

máció lejátszása utáni eseményeket. Ezek a beállítások segíthetnek az előadásunk követésében (a túlhaladott mondatok vagy pontok elhalványulhatnak vagy eltűnhetnek) illetve a lényeg kiemelésében. Az alapbeállítás a **Nincs halványítás (Don't Dim)** opció. Ennél a beállításnál az animáció lejátszása után a szöveg megjelenítése nem változik. A felkínált vagy a **További színek** kiválasztásával a szöveg animálás utáni színeit tudjuk meghatározni. **Elrejtés animálás után (Hide After Animation)** a program elrejtí a szöveget a hozzá tartozó effektus lejátszását követően. **Elrejtés a következő kattintásra (Hide on Next Mouse Click)** opciónál a program a következő kattintásnál rejti el az előző objektumot.

A **Szöveg animálása** legördülő listában meghatározhatjuk, hogy a feliratok **Egyszerre (All at once)**, **Szavanként (By word)** vagy **Betűnként (By letter)** jelenjenek meg.

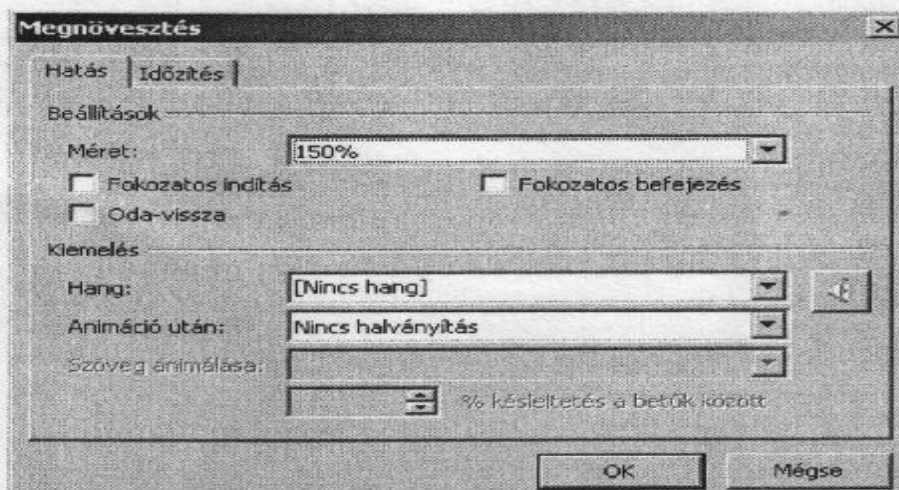
Az **Időzítés (Timing)** fülnél meghatározhatjuk az elem megjelenésének olyan időzítési paramétereit, mint az **Indítás (Start)** módját, a **Késleltetés (Delay)**, a megjelenítési **Sebesség (Speed)** és az **Ismétlés (Repeat)** beállításait.

A **Szöveg animálása (Text Animation)** fülnek akkor van jelentősége, ha több bekezdésből álló szövegrészt kívánunk animálni.

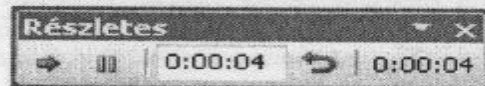
Ha el szeretnénk távolítani a diáról egy vagy több effektust, a munkaablak listájában jelöljük ki az eltávolítandó effektust, és kattintsunk az **Eltávolítás (Remove)** gombra.

Időzítéspróba

Ha előre ki szeretnénk próbálni, hogy a vetítés diánként és összesen mennyi időt vesz igénybe, esetleg ehhez kívánjuk hozzáigazítani a vetítési beállításokat, akkor használjuk ki az időzítéspróba lehető-

ségeit a **Diavetítés** menü **Időzítéspróba** (**Slide Show > Rehearse Timings**) menüpontjával. Ekkor a vetítés úgy indul meg, hogy a képernyőn egy kis számláló is látszik, amely az időmérésen kívül a váltások rögzítésére is használható.

28. kép. Az időzítéspróba vetítésénél megjelenő panel

FELADATOK

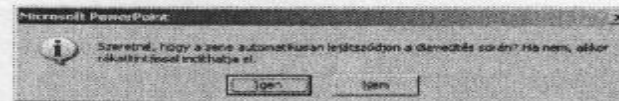
1. Készítsünk el egy felsorolásból, képekből álló diát, amelyen használjuk a megjelenés, kiemelés, eltűnés, halványítás és a hang (hozzárendelése az animáláshoz) lehetőségeket! <http://www.magister.du.yu/powerpoint/animallas1.ppt>

Hangok

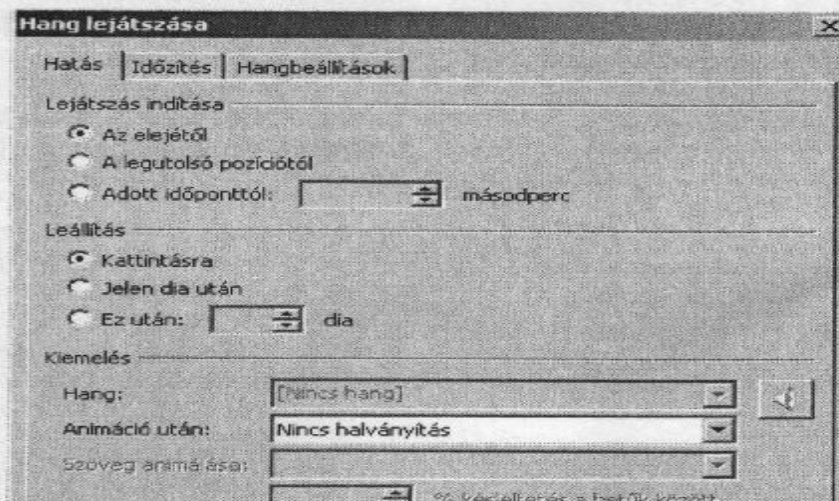

A hangot fájlból vagy a médiatárból másolhatjuk a diára. Ezt a **Beszúrás** menü **Mozgóképek és hangok** almenüjének a **Hang médiatárból** (**Sound from Clip Organizer**) vagy a **Hang fájlból** (**Sound from File**). Hangot a Médiatárból is beszúrhatunk.

A hang beszúrása után a PowerPoint felkínálja a lehetőséget a hang automatikus lejátszására.

29. kép. A hang beszúrása után megjelenő kérdés

A diára beszúrt hangot ikon jeleníti meg. Ez az ikon a dián a vetítéskor is megjelenik. Az ikont a dián a *Fogd és vidd* módszerrel tetszőlegesen áthelyezhetjük. A hang lejátszását szerkesztés közben az ikonra duplán kattintva, vagy vetítés közben az ikonra egyszer kattintva indíthatjuk el.

A hanglejátszás indítására vonatkozó beállítást bármikor megváltoztathatjuk az **Egyéni animáció** munkaablakban. Jobb klikkelés után (az animációra) válasszuk a helyi menü **Effektus beállításai** (**Effect Options**) menüpontot. Az ezután megjelenő panelen a **Hatás** (**Effect**) fülön meghatározhatjuk (módosíthatjuk) a hang lejátszásának indulását (az elejétől, időzítve) és a hang leállítását (a következő klikkelés, az aktuális dia után, megadott számú dia után). (30. kép)

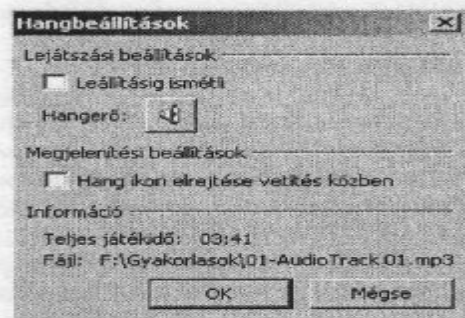
Egy másik helyen további hangbeállításokat adhatunk meg, például a hang ismétlését vagy az ikon elrejtését. Ide a hangikon helyi menüjéből juthatunk el. Kattintsunk jobb gombbal a hangikonra a helyi menü megnyitásához, majd válasszuk a **Hangobjektum szerkesztése** (**Edit Sound Object**) parancsot. A **Hang ismétlése** (**Loop until stopped**) a hangleállítás módjától függően ezen beállítás hatására a program addig ismétli a hangot, amíg a felhasználó le nem állítja azt. Ha bejelöljük a **Leállításig ismétli** jelölőnégyzetet, majd a hangleállítást három diával későbbre állítjuk, a hang ismétlődik a három dia megjelenítése során.

A **Hangerő** (**Sound volume**) gombra klikkelve egy skála nyílik meg, ahol beállíthatjuk a hangerőt.

Ikon elrejtése (**Hide sound icon during slide show**) a megfelelő jelölőnégyzetet bejelölve a program a hangikont elrejtí diavetítés közben. Ezt a lehetőséget azonban csak akkor használjuk, ha a hanglejátszást automatikusra állítottuk, vagy valamely egyéb vezérlőelemet (például akciógombot) hoztunk létre a hang lejátszásához. Normál nézetben mindig látható a hangikon.

Az **Információ** (**Information**) területen látható a hangfájl helye. A **„Bemutatóban elhelyezve”** (**Contained in presentation**) szöveg azt jelenti, hogy a fájl a bemutató része, nem pedig máshonnan van csatolva. A 100 kilobájt-nál (KB) nem nagyobb méretű fájlokat alapértelmezés szerint beágyazza a program. Ekkor azok a PowerPoint .ppt fájljának részét képezik, és azzal együtt mozgathatók. A 100 KB-nál nagyobb méretű fájlokat, illetve az összes többi típusú hangfájlt a program csatolja a bemutatóhoz. E fájlok a .ppt fájlon kívüli helyről játszhatók le, és fizikailag nem képezik a bemutató részét. Ha tehát a bemutatót másik számítógépen szeretnénk futtatni, gondoskodnunk kell arról, hogy a csatolt hangfájlok ugyanabban a mappában legyenek, mint a futtatni kívánt bemutató.

A beágyazott .wav fájlok 100 KB-os maximális mérete a **Eszközök** menü **Beállítások** párbeszédpanelén található (**Tools > Options**). Az **Általános** (**General**) lapon a maximális méretet akár 50 000 KB-ra is növelheti, de ne feledjük, hogy a beágyazott fájlok megnövelt mérete a teljes bemutató nagyságára is hatással van.

31. kép. A Hangobjektum szerkesztése parancs után megjelenő panel

Kísérőszöveg rögzítése

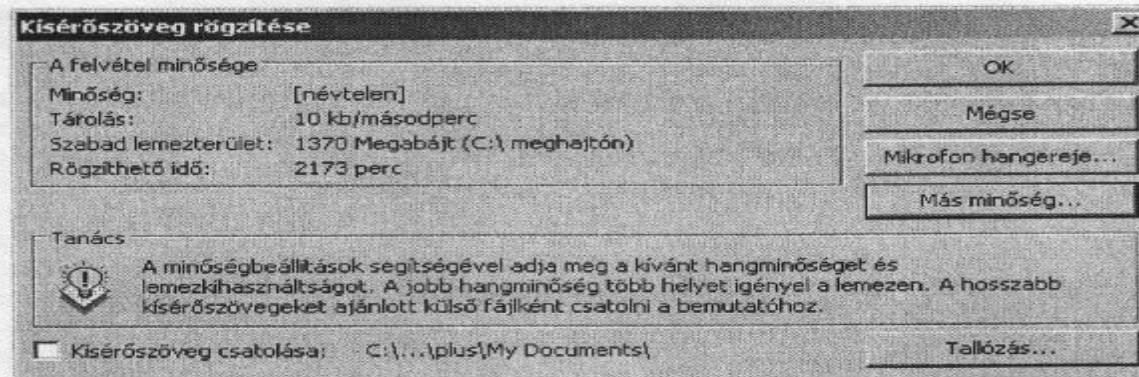
A bemutatónkhoz saját készítésű kísérőszöveget tudunk készíteni a **Diavetítés** menü **Kísérőszöveg rögzítése** menüpontjára mutatva (**Slide Show > Record Narration**). A kísérőszöveg rögzítéséhez szükségünk van egy csatlakoztatott és megfelelően beállított mikrofonra. A klikkelés után megjelenő panelen be tudjuk állítani a mikrofon hangerejét, a rögzített hang minőségét (a minőségesebb a hangok több helyet foglalnak

a háttértárunkon), meghatározhatjuk a kísérőszöveg elmentésének a helyét, illetve azt, hogy csatolja-e a kísérőszöveget a PowerPoint a bemutatóhoz. Az OK gomb lenyomása után a vetítés indul. A vetítéssel (animációkkal) összhangban a kísérőszöveget tudjuk rögzíteni.

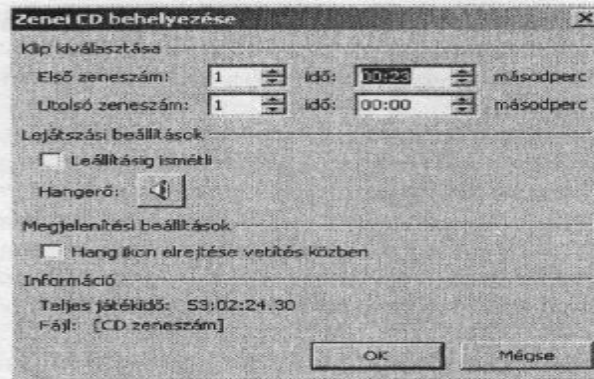
Az oktatásban a hagyományos bemutatónkat tehetjük színesebbé, valamint a nyelvórákon (kiejtés fontossága) használhatjuk a kísérőszövegek rögzítését.

Zeneszámok beállítása

Bemutatónk zenei aláfestéséhez Audio CD-n található zeneszámokat is használhatunk. Először helyezzük a meghajtóba a CD-t. Majd mutassunk a **Beszúrás** menü **Mozgóképek és hangok** pontjára, majd klikkeljünk a **Hangos CD lejátszása** parancsára (**Insert > Movies and Sounds > Play Audio CD Track**). A hanganyagot a fenn ikon jeleníti meg a diáinkon. A Hangos CD elindulását és leállítását a hangoknál leírt módon tudjuk meghatározni. A Hangobjektumok szerkesztésénél azonban egy másik panellel találkozunk.

32. kép. A Kísérőszöveg rögzítése utasítás beállításai

33. kép. A háttérzene (Audio CD-ről) beállításai

Az itt megjelenő ablakban tudjuk módosítani az első és az utolsó lejátszásra kerülő zeneszámot és ezek terjedelmét. Ezek a lehetőségek főleg önállóan futó vetítések esetében célszerűek. A CD-ről lejátszott háttérzene a bemutatóknak sajátos hangulatot kölcsönözhet. Előnyük, hogy nem növelik a bemutató méretét. Ügyelni kell azonban, hogy a CD-t a bemutatóra magunkkal vigyük, illetve arra, hogy a meghajtóba helyezzük.

FELADATOK

1. Csatoljunk egy hangfájlt, amely 3 dia után áll le!
2. Csatoljunk egy hangfájlt, amely folyamatosan ismétlődik!
3. Határozzuk meg, hogy a beszúrt hangfájl a 3. másodperctől induljon!

Mozgóképek

A mozgóképek mondanivalónk számos pontját alátámaszthatják a bemutató alatt. Számos folyamat, esemény szemléltetése sokkal hatásosabb mozgóképekkel,

mint állóképekkel vagy szöveggel (víz körforgása a természetben).

Mozgóképek beszúrásához használjuk a **Beszúrás** menü **Mozgóképek és hangok** almenüjének **Mozgóképek fájlból** parancsát (**Insert > Movies and Sounds > Movie from File**). Ezután keressük meg az állományt a számítógépen vagy más helyen.

A mozgóképek beszúrása előtt a program rákérdez az indítás módjára (hasonlóan, mint a hangoknál).

Ha az **Automatikusan (Automatically)** elemre kattintunk, a mozgóképek önmagától fog indulni. Ha ilyenkor nincs más médiahatás a dián, a mozgóképek lejátszása a dia megjelenésekor indul. Ha már található más hatás (például animáció) a dián, a mozgóképet a program az adott hatás után fogja lejátszani. A program automatikusan hozzáad egy **Szünet (Pause)** hatást a mozgóképekhez. Ez azt jelenti, hogy ha diavetítéskor mozgóképre kattintunk, az megáll, és csak újabb kattintásra indul újra. A **Kattintásra** elemet akkor válasszuk, ha azt szeretnénk, hogy a program akkor játssza le a mozgóképet, amikor a dián látható mozgóképre kattint.

A beszúrt mozgóképek álló képkockaként jelenik meg a dián. A mozgóképfájlok nem tényleges részei a bemutatónak, csupán csatolt fájlok.

Az indítási beállítás később az **Egyéni animáció** munkaablakban változtatható meg. Mivel a mozgóképek az animációs hatásokhoz hasonlíthatók, lejátszási paramétereik nagyrészt itt állíthatók be.

Tételezzük fel, hogy a mozgóképek legjobb része hét másodperccel annak eleje után kezdődik. Ilyenkor beállíthatjuk a PowerPoint programot úgy, hogy onnan kezdje a lejátszást. Ehhez jelentsük meg a **Egyéni animáció** munkaablakban a moz-

góképhasítás menüjét, majd kattintsunk az **Effektus beállításai (Effect Option)** parancsra. A keresett beállítások a **Hatás (Effect)** lapon, a **Lejátszás indítása (Start playing)** panelen találhatóak.

Ha a diára kattintunk (például azért, hogy a következő diára lépjen), a mozgókép alapértelmezés szerint megáll (még akkor is, ha hosszabb, mint a dia időtartama). Ha mondanivalónkat több dián keresztül szeretnénk alátámasztani mozgóképpel, akkor szűrjük be a mozgóképet, majd adjuk meg, hogy azt hány dia után szeretnénk megállítani. Így diaváltásnál a program folytatni fogja a mozgókép lejátszását. Az erre vonatkozó beállítást szintén a **Hatás** lapon, **Leállítás (Stop playing)** részen tudjuk elvégezni.

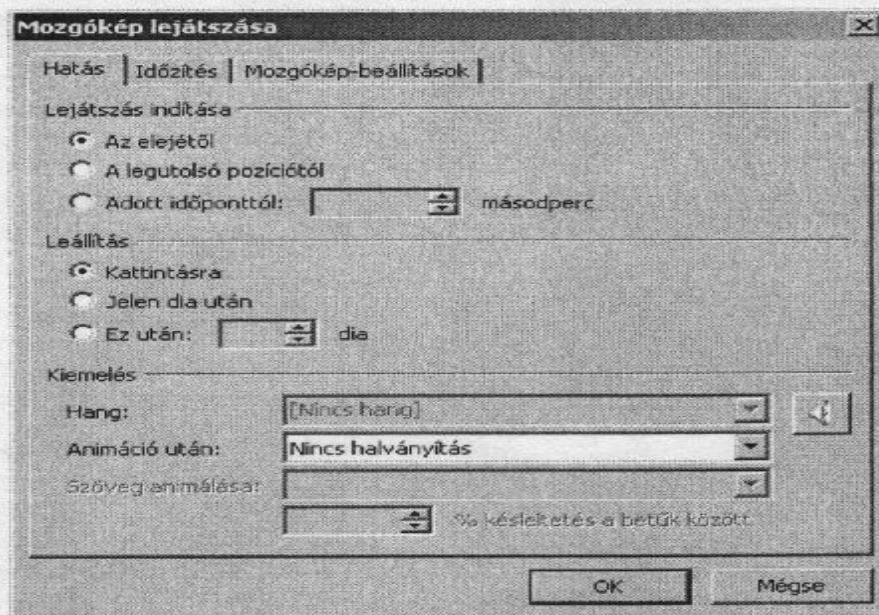
További beállításokat a **Mozgókép-objektum szerkesztése (Edit Movie**

Object) panelen találunk. Ehhez a panelhez úgy jutunk el, ha jobb gombbal a mozgóképkeretre kattintunk, majd a helyi menüből kiválasztjuk a parancsot. A panelen a következő parancsokat találjuk:

Leállításig ismétli (Loop until stopped) beállítás hatására a program újra és újra lejátsza a mozgóképet.

Visszaáll az elejére, ha lejátszotta (Rewind movie when done playing) beállítás hatására a kezdő képkockára állítja a mozgóképet annak lejátszása után.

Elrejtés a lejátszási időn kívül (Hide while not playing) utasítással megakadályozhatjuk, hogy a mozgókép megjelenjen a dián a lejátszási időn kívül, majd azt követően el is tüntethetjük. Ha ezt a beállítást a teljes képernyős beállítással együtt használjuk, úgy fog tűnni, mintha

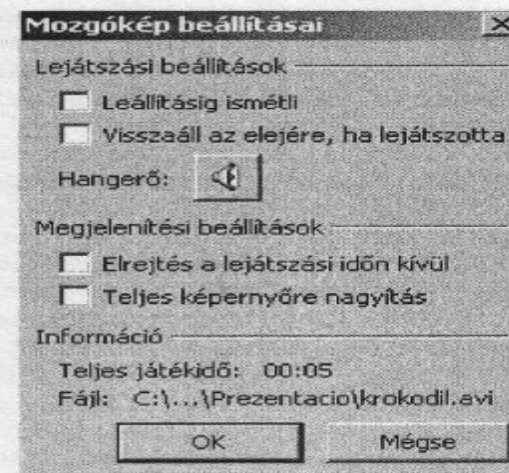
34. kép. Az Effektus beállítása panel, a mozgóképek esetében

a mozgókép egyáltalán nem is lenne rajta a dián (bár a teljes képernyős lejátszás előtt felvillanhat a mozgókép). Az elrejtéshez hasonló eredmény érhető el a mozgókép lehúzásával a diáról. Ha elrejtjük vagy lehúzzuk a diáról a mozgóképet, a diavetítéskor az nem lesz elérhető. Győződjünk meg arról, hogy a mozgókép automatikusan indul.

A **Teljes képernyőre nagyítás (Zoom to full screen)** beállítás úgy játssza le a mozgóképet, mintha annak saját képernyője lenne, tehát a mozgóképet lejátszó dia nem látszik. Ha a mozgókép felbontása a nagyobb méret ellenére is kielégítő, használjuk ezt a lehetőséget. Ne feledjük el azonban, hogy ez az eredeti mozgóképfájl felbontásától függ, ezért mindig ellenőrizzük a beállítás eredményét, hogy visszavonhassuk a teljes képernyős módot, ha a film képe elmosódott.

Az **Információ (Information)** részen megtalálható a **Teljes játékidő (Total playing time)** és a **Fájl (File)** rész alatt a mozgókép elérési útvonala.

35. kép. A Mozgóképobjektum szerkesztése parancs után megjelenő panel

FELADATOK

1. Szúrjunk be egy mozgóképet, amelynél a hangot teljesen némítjuk és a lejátszás során teljes képernyőn mutatjuk be!

